

DENET VERGİ DUYURU

Duyuru Tarihi : 01.04.2016
Duyuru No : 2016/035
Yayımlandığı Yer : VERGİ DÜNYASI DERGİSİ -
NİSAN 2016 - Sayı : 416

Emek KURT
Yeminli Mali Müşavir
emek.kurt@bdo.com.tr

BDO Yayıncılık A.Ş.

Eski Büyükdere Cad. No.14
Park Plaza Kat:4
34398 Maslak/İstanbul
Turkey

Tel: +90 212 365 62 00
Fax: +90 212 365 62 02
e-mail: bdo@bdo.com.tr
www.bdo.com.tr

NAKDİ SERMAYE ARTIŞLARINDA FAİZ İNDİRİMİ UYGULAMASIYLA İLGİLİ BELİRSİZLİKLER GİDERİLDİ (Mİ)

ÖZ:

Sermaye şirketlerinin nakdi sermaye artışları veya yeni kurulan sermaye şirketlerinde ödenmiş sermayenin nakit olarak karşılanan kısmı üzerinden hesaplanan faiz tutarının % 50'lik kısmını kurumlar vergisi matrahından indirim hakkı sağlayan düzenleme, 1 Temmuz 2015 tarihinde yürürlüğe girmiştir. Ayrıca, şirketlerin halka açıklık oranı, gelirlerinin niteliği, aktif yapısı vb. unsurlar dikkate alınarak, indirim oranını farklılaştırma konusunda kendisine yetki verilmiş olunan Bakanlar Kurulu bu yetkisini 2015/7910 sayılı Kararname ile kullanmıştır. Son olarak, nakdi sermaye artırımlarına teşvik getiren söz konusu düzenlemeye ilişkin olarak Maliye Bakanlığı'nca 1 Seri No.lu Kurumlar Vergisi Genel Tebliğinde Değişiklik Yapılmasına Dair Tebliğ (Seri No:9) yayımlanmıştır. Söz konusu Tebliğ'de detaylı açıklamalar yapılmıştır. Ancak, uygulamayla ilgili bazı önemli belirsizliklerin giderilmediği görüşünderiz.

Anahtar Kelimeler: Nakdi Sermaye Artışı, Faiz İndirim Uygulaması, Ortak Alacaklarının Sermayeye İlavesi, Sermaye Azaltımı, Peşin Yapılan Sermaye Ödemeleri, İndirim Hakkının Kısıtlandığı Haller

Garantisi ile sınırlı bir Birleşik Krallık şirketi olan BDO International Limited'in üyesi ve bir Türk anonim şirketi olan BDO Yayıncılık A.Ş., bağımsız üye kuruluşlardan oluşan BDO ağıının bir parçasını teşkil etmektedir.

BDO International global ağıının toplam gelirleri 2014 yılında 7,02 milyar ABD Doları olarak gerçekleşmiştir. BDO, 152 ülkede bulunan 1.328 ofiste faaliyet göstermekte olup, bu ofislerde denetim ve danışmanlık hizmetleri veren ortaklar dahil dünya çapında 60.000 kişi çalışmaktadır.

Dikkat ve titizlikle hazırlanan bu yayın, geniş anlamda görüşleri içermekte olup, genel bir yol gösterici olarak değerlendirilmelidir. Özel durumlarla ilgili olarak, mesleki görüş ve yardım almadan, bu yayına dayanarak uygulamalarda bulunulmamalıdır. Bu konuların kendi özel durumunuza ilişkin etkilerini görüşmek için BDO Yayıncılık A.Ş. ile temas kurabilirsiniz. Bu yayındaki bilgilere dayanarak belli eylemlerde bulunmak veya bulunmamak nedeniyle doğabilecek zararlar nedeniyle, BDO Yayıncılık A.Ş. ve ortakları, çalışanları ile yazarları herhangi bir yükümlülük veya sorumluluk kabul etmemektedirler.

Denet'in müşterilerine özel bir hizmetidir. İzinsiz çoğaltılamaz, iktibas edilemez.

1. GİRİŞ:

6637 sayılı Kanunun¹ 8'inci maddesi ile 5520 sayılı Kurumlar Vergisi Kanunu'nun "Diğer İndirimler" başlıklı 10'uncu maddesinin 1'inci fıkrasına eklenen (ı) bendi ile 1 Temmuz 2015 tarihinden itibaren nakit sermaye artırımlarında teşvik uygulaması getirilmiştir.

Getirilen düzenleme ile birlikte, sermaye şirketlerinin (*finans, bankacılık ve sigortacılık sektörlerinde faaliyet gösteren kurumlar ile kamu iktisadi teşebbüsleri hariç*) nakdi sermaye artışları veya yeni kurulan sermaye şirketlerinde ödenmiş sermayenin nakit olarak karşılanan kısmı üzerinden Türkiye Cumhuriyet Merkez Bankası (ilerleyen kısımlarda "**TCMB**" olarak anılacaktır) tarafından indirimden yararlanılan yıl için en son açıklanan "*Bankalarca açılan TL cinsinden ticari kredilere uygulanan ağırlıklı yıllık ortalama faiz oranı*" dikkate alınarak hesaplanan tutarın % 50'si kurumlar vergisi beyannamesinde ayrıca gösterilmek şartıyla, kurum kazancının tespitinde indirim konusu yapılabilir.

Bakanlar Kuruluna, şirketlerin halka açıklık oranı, gelirlerinin niteliği, aktif yapısı vb. unsurlar dikkate alınarak, indirim oranını farklılaştırma konusunda yetki verilmiş olup, Bakanlar Kurulu bu yetkisini 2015/7910 sayılı Kararname² ile kullanmıştır.

Son olarak, nakdi sermaye artırımlarına teşvik getiren söz konusu düzenlemeye ilişkin olarak Maliye Bakanlığı'nca 1 Seri No.lu Kurumlar Vergisi Genel Tebliğinde Değişiklik Yapılmasına Dair Tebliğ (Seri No:9)³ yayımlanmıştır (ilerleyen kısımlarda "**Tebliğ**" olarak anılacaktır).

Çalışmamızda, anılan Tebliğ kapsamında yapılan düzenlemeler örnekler yardımıyla açıklanacaktır. Diğer taraftan, Tebliğ'de indirim uygulamasıyla ilgili olarak detaylı açıklamalar yapılmış olsa da, ilerleyen bölümlerde ayrıntılı olarak değinildiği üzere, bir takım önemli hususlardaki belirsizliklerin halen giderilmediği görüşündeyiz.

¹ 7 Nisan 2015 tarih ve 29319 sayılı Resmi Gazete'de yayımlanmıştır.

² 30 Haziran 2015 tarih ve 29402 sayılı Resmi Gazete'de yayımlanmıştır.

³ 04.03.2016 tarih ve 29643 sayılı Resmi Gazete'de yayımlanmıştır.

2. FAİZ İNDİRİMDEN YARARLANACAK MÜKELLEFLER VE UYGULAMANIN KAPSAMI:

İndirimden sermaye şirketleri (anonim şirketler, limited şirketler ve eshamlı komandit şirketler) yararlanabilecektir. Diğer kurumlar vergisi mükellefleri için bu indirim geçerli değildir. Sermaye şirketlerinin **yabancı sermayeli** olmaları halinde de indirimden yararlanılır. Bununla birlikte, **yabancı şirketlerin Türkiye’de bulunan şubeleri** indirimden yararlanamaz.

Diğer taraftan, asgari sermaye yükümlülüğü ve sermaye yeterlilik rasyoları açısından sıkı düzenlemelere bağlı olan finans, bankacılık ve sigortacılık sektörlerinde faaliyet gösteren kurumlar (örneğin, bankalar, leasing ve faktöring şirketleri, sigorta şirketleri, sigorta acente ve brokerlik şirketleri) ile sermaye artışı kamunun denetiminde olan kamu iktisadi teşebbüsleri **indirimden yararlanamayacak** mükellefler arasında sayılmıştır.

İndirim uygulamasında;

- **Nakdi sermaye artışı**, sermaye şirketlerince ilgili hesap döneminde ticaret siciline tescil edilmiş olan ödenmiş veya çıkarılmış sermaye tutarlarındaki nakdi artışlar ile yeni kurulan sermaye şirketlerinde ödenmiş sermayenin nakdi olarak karşılanan kısmını ifade etmektedir.
- **Ticari krediler faiz oranı**, bankalarca açılan TL cinsinden ticari kredilere uygulanan ağırlıklı yıllık ortalama faiz oranı olarak dikkate alınacak olan ve TCMB tarafından indirimden yararlanılan yıl için en son açıklanan “**Bankalarca Açılan Kredilere Uygulanan Ağırlıklı Ortalama Faiz Oranları**”ndan “**Ticari Krediler (TL Üzerinden Açılan) (Tüzel Kişi KMH ve Kurumsal Kredi Kartları Hariç)**” faiz oranıdır. 2015 yılında TCMB tarafından en son açıklanan faiz oranı % 14,65’tir⁴. Buna göre, 2015 yılında hesaplanacak indirim tutarının tespitinde, **% 14,65** oranındaki faiz oranının dikkate alınması gerekmektedir.
- **Süre**, ticaret siciline tescil edilen sermaye artırımının nakit olarak karşılanan kısmının şirketin banka hesabına yatırıldığı tarihin içinde bulunduğu (Nakden taahhüt edilen sermayenin, sermaye artırımına ilişkin kararın ticaret siciline tescil edildiği tarihten önce şirketin banka hesabına yatırılan kısmı için tescil tarihinin içinde bulunduğu) aydan hesap döneminin sonuna kadar olan ay sayısının 12 aya olan oranını ifade etmektedir.

⁴ Söz konusu veriye, http://evds.tcmb.gov.tr/cgi-bin/famecgi?cgi=Şozetweb&DIL=TR&ARAVRIGRUP=bie_kt100h.db adresinden ulaşılabilir.

3. İNDİRİMDEN YARARLANAMAYACAK SERMAYE ARTIŞLARI:

Tebliğ’de aşağıda belirtilen türden sermaye artışları nedeniyle indirimden yararlanılamayacağı belirtilmiştir.

Diğer taraftan, Bakanlar Kurulunca yayımlanan 2015/7910 sayılı Kararname ile faiz indirimi uygulamasına ilişkin olarak bazı sınırlamalar getirilmiştir. Tebliğ’de söz konusu Kararname ile getirilen sınırlamalara ilişkin açıklamalarda yapılmıştır. Anılan Kararname kapsamından getirilen sınırlamaların detaylarına, makalenin 8.2 no.lu bölümünde yer verilmiştir.

3.1. Nakit Dışındaki Varlık Devirleri:

Sermaye şirketlerine **nakit dışındaki varlık devirlerinden** kaynaklanan sermaye artışları faiz indirimi uygulamasının kapsamında değildir. Örneğin, bir gayrimenkulün aynı sermaye karşılığı şirkete devri nedeniyle yapılacak sermaye artışı için indirimden faydalanılamaz. Benzer şekilde, şirkete nakdi sermaye dışında hisse senedi, tahvil veya bono gibi kıymetlerin konulması suretiyle gerçekleştirilen sermaye artışları da indirim tutarının hesaplanmasında dikkate alınmayacaktır.

3.2. Birleşme, Devir ve Bölünme İşlemlerinde İndirim Uygulaması:

Sermaye şirketlerinin birleşme, devir ve bölünme işlemlerine taraf olmalarından kaynaklanan sermaye artırımları, indirim tutarının hesaplanmasında dikkate alınmayacaktır. Dolayısıyla, birleşme, devir ve bölünme işlemleri **nedeniyle devralan kurumda yapılacak sermaye artışları**, indirim tutarının hesaplanmasında dikkate alınmayacaktır.

Diğer taraftan, nakit sermaye artıran ve indirimden faydalanan bir şirketin devir ve bölünme işlemin nedeniyle tasfiyesiz infisah etmesi durumunda, indirimi hakkının son bulacağı iddia edilebilir.

Ancak, devir durumunda devrolan şirketin devir tarihinden önce yapmış olduğu nakit sermaye artışları nedeniyle yararlanabileceği bir indirim hakkı mevcutsa, **indirime esas sermayenin devralan şirkette muhafaza edildiği sürece**, bu indirimden külli halef sıfatıyla devralan şirketin, devir tarihinden sonra da yararlanmaya devam etmesi gerektiği görüşündeyiz. Zira, Türk Ticaret Kanununda yer alan **külli halefiyet prensibinin** gereği budur⁵.

⁵ Mehmet Emek KURT, “Nakdi Sermaye Artışlarında Teşvik Uygulamasıyla İlgili Özellikli Hususlar”, Vergi Dünyası, Ağustos 2015, Sayı: 408, syf.36-37

Nakit sermaye artışlarına ilişkin indirim uygulamasının düzenlendiği KVK'nın “*Diğer İndirimler*” başlıklı 10'uncu maddesinde, ayrıca “*Ar-Ge indirimi*” düzenlemesi de yer almaktadır. Maliye İdaresinin mevcut görüşü⁶; KVK kapsamında gerçekleşen devir nedeniyle, devrolan kurumun sahip olduğu Ar-Ge indirim hakkından devralan kurumun yararlanabileceği yönündedir. Yine, benzer durum kullanılmamış yatırım indirimi hakkı olan bir şirketin devrinde, bu hakların devralan firmaya geçmesi vesilesiyle de kabul edilmiş ve uygulanmıştır. Dolayısıyla, aynı uygulamaların nakdi sermaye artışlarına konu indirim müessesesi için de geçerli olması gerekir⁷.

Ancak Tebliğ'de, KVK kapsamında gerçekleşen devir nedeniyle, devrolan kurumun sahip olduğu nakdi sermaye artışlarına konu indirim hakkının artık devralan kurum tarafından yararlanılacağına dair herhangi bir açıklama yapılmamıştır. Dolayısıyla, Maliye İdaresinin konuyla ilgili olarak ilerleyen dönemlerde yapacağı olası açıklamaların takip edilmesi veya bu konuda özelge talep edilmesi yerinde olacaktır.

Diğer taraftan, devrolan kurumun devir tarihinden önce hak ettiği, ancak kazanç yetersizliği nedeniyle sonraki yıllara ***devreden birikmiş indirim haklarının*** da devralan kurum tarafından kullanılabileceği görüşündeyiz⁸.

3.3. Bilançoda Yer Alan Öz Sermaye Kalemlerinin Sermayeye Eklenmesi:

Öz sermaye kalemlerinin sermayeye eklenmesinden kaynaklanan sermaye artışları indirim uygulamasından yararlanamayacaktır.

Öz sermaye kalemleri genel itibariyle aşağıdaki unsurlardan oluşmaktadır:

- Hisse Senedi İhraç Primleri (Emisyon Primleri)
- Hisse Senedi İptal Karları
- Yasal Yedekler
- Statü Yedekleri
- Olağaniüstü Yedekler
- Geçmiş Yıllar Karları
- İştirak ve Gayrimenkul Satış Kazancı İstisnası Kaynaklı Fonlar
- Enflasyon Düzeltmesi Olumlu Farkları
- Enflasyon Düzeltmesi Karı (2003 Yılı)

⁶ Gelir İdaresi Başkanlığının 23/05/2015 tarih ve 62030549-125[19-2014/2]-526 sayılı özelgesi, <http://www.gib.gov.tr/index.php?id=1028> (Erişim tarihi 09/03/2016)

⁷ Mehmet Emek KURT, *agm.*, syf. 37

⁸ 2016/026 no.lu DENET VERGİ SİRKÜLERİ, syf.6 (www.bdo.com.tr)

DENET DUYURU

Sayı : 2016/035/5

- Özel Fonlar

Anılan öz sermaye kalemlerinin sermayeye ilave edilmesi halinde, indirim uygulanmayacaktır.

Ancak, dağıtıma konu olabilecek geçmiş yıl karları için gerekli stopajların yapılması (bilindiği üzere kurumlar vergisi mükellefi olan ortaklara yapılacak dağıtımda stopaj da aranmaz), kar dışındaki öz sermaye kalemleri için ise (enflasyon düzeltme farkları, iştirak ve taşınmaz satış karları vb.) yine gerekli vergisel yükümlülüklerin yerine getirilmesini müteakip ortaklara dağıtımından sonra, bu kaynaklarla tekrar nakit sermaye artışına gidilmesi halinde indiriminin uygulanabileceğinin tartışmasız olduğu görüşündeyiz⁹.

3.4. Bilanço İçi Kalemlerin Birbiri İçinde Mahsubu Şeklinde Gerçekleştirilen Sermaye Artışları:

Tebliğ'de bilanço içi kalemlerin birbiri içinde mahsubu şeklinde gerçekleştirilen sermaye artışlarının, indirim uygulamasına konu edilmeyeceği belirtilmiştir. Konuyla ilgili olarak Tebliğ'de ilave bir açıklamaya ya da uygulamayla ilgili herhangi bir örneğe yer verilmemiştir.

Belirtilen şekilde mahsup işlemine, **şirket borçlarının (ortak alacaklarının)** sermayeye dönüştürülmesi örnek olarak verilebilir. 6102 sayılı Türk Ticaret Kanunun 342 ve 343'üncü maddeleri uyarınca, şirket ortaklarının mal veya hizmet satışından kaynaklanan veya finansman sağlamak amacıyla nakit olarak verdikleri borçlardan kaynaklanan alacaklar sermayeye ilave edilebilir.

Tebliğ'de konuya ilişkin olarak net bir ifade kullanılmamakla birlikte, ortakların şirketten olan alacaklarının sermayeye dönüştürülmesi halinde, faiz indiriminin uygulanmayacağı sonucu çıkmaktadır. Ancak, bu görüşe katılmadığımızı ifade etmek isteriz. Zira, **ortakların mal veya hizmet satışından kaynaklanan veya nakit olarak verdikleri alacaklarını** sermayeye eklemeleri suretiyle gerçekleştirilen artışlar, şirketlerin söz konusu alacaklara konu ödeme yükümlülüklerini ortadan kaldırmaktadır. Dolayısıyla, şirketlerin finansman yapısını güçlendirmektedir. Getirilen indirim uygulamasının amacı sermaye şirketlerinin sermaye yapılarını güçlendirmektir. Ortak alacaklarının sermayeye ilavesi de doğrudan bu amaca hizmet etmektedir.

⁹ Mehmet Emek KURT, *agm.*, syf.36
DENET DUYURU
Sayı : 2016/035/6

Diğer taraftan, şirketin ortağına olan borcunu nakden ödeyerek, bu nakdi ortağına aktarması ve bilahare yapılacak nakit sermaye artırımını ile bunun tekrar şirkete ödemesi haline indirim uygulamasının geçerli olması gerektiği görüşündeyiz.

3.5. Kredi Kullanılmak veya Borç Alınmak Suretiyle Gerçekleştirilen Sermaye Artışları:

Tebliğ’de ortaklarca veya Kurumlar Vergisi Kanununun 12’nci maddesi kapsamında **ortaklarla ilişkili olan kişilerce** kredi kullanılmak veya borç alınmak suretiyle gerçekleştirilen sermaye artışlarının, indirim tutarının hesaplanmasında dikkate alınmayacağı belirtilmiştir.

Bire bir izlenebilen krediler için bu hüküm uygulanabilir. Başka bir ifade ile kullanılan kredinin / borcun **doğrudan iştirake sermaye olarak aktarıldığı** hallerde, aktarılan kısım indirim hesabında dikkate alınmamalıdır.

Tebliğ’de konuyla ilgili olarak verilen örnek şu şekildedir:

“Örnek: (A) Ltd. Şti. 4/5/2015 tarihinde, %50 oranında ortağı olan Bayan (D)’ye 1.000.000 TL borç vermiş olup bu tutarı “Ortaklardan Alacaklar” hesabında izlemektedir. 15/7/2015 tarihinde (A) Ltd. Şti.’nin sermayesinin nakdi olarak 2.000.000 TL artırılması kararı alınmış ve bu tutarın %25’i olan 500.000 TL aynı tarihte ortaklarca şirketin banka hesabına yatırılmıştır. Nakdi sermaye artışına ilişkin karar 22/7/2015 tarihinde ticaret siciline tescil ettirilmiştir. Bayan (D) sermaye taahhüdünün geri kalan 750.000 TL’sini 31/7/2015 tarihinde ortağı olduğu (A) Ltd. Şti.’nin banka hesabına yatırmak suretiyle yerine getirmiş olup şirketten 4/5/2015 tarihinde almış olduğu 1.000.000 TL tutarındaki borcunu henüz ödememiştir.

Ortaklar tarafından, kredi kullanılmak veya borç alınmak suretiyle gerçekleştirilen sermaye artışları indirim tutarının hesaplanmasında dikkate alınmayacağından, Bayan (D) tarafından sermaye taahhüdüne ilişkin olarak ödenen 1.000.000 TL için, Bayan (D)’nin 4/5/2015 tarihinde almış olduğu 1.000.000 TL borç ödeninceye kadar (bu borcun kısım kısım ödenmesi halinde ödenmeyen tutar ile sınırlı olmak üzere) indirimden yararlanılması mümkün bulunmamaktadır.”

Tebliğ’de verilen örnekte, Bayan (D)’nin şirketten almış olduğu borçla, yapmış olduğu nakit sermaye ödemesi arasında **doğrudan** bir bağ bulunmamaktadır. Zira, alınan borç sermayenin tescilinden önce verilmiştir. Ayrıca, şirket ortağının aldığı söz konusu borcu daha farklı alanlarda kullanması pekâlâ mümkündür.

Ancak Tebliğ’de verilen örnek, şirket ortaklarının farklı amaçlar için kullandığı kredilerin / aldığı borçların da, sermaye artırımını için kullanıldığının / alındığının ileri sürülmesine sebebiyet verebilir.

Ayrıca indirim uygulayacak şirketin, kendisine nakit karşılığı ödenen sermaye tutarlarıyla ilgili olarak, bu ödemelerin ortaklar veya ortaklarla ilişkili kişiler tarafından borç alınmak suretiyle mi temin edildiği, yoksa öz kaynaklarından mı verildiğinin tespiti her zaman kolay olmayıp, çeşitli zorluklar içerecektir. Örneğin, özellikle **halka açık, çok ortaklı veya yabancı sermayeli şirketler** açısından bu tespit neredeyse imkansızdır. Tebliğ’de bu türden şirketlerin, ortakları veya ortakla ilişkili kişilerin hangi kaynaktan sermaye artırımını yaptıklarını nasıl tespit edeceklerine ve bu durumu hangi şekilde ispat edeceklerine ilişkin herhangi bir açıklama yapılmamıştır. Görüşümüz, şirketlerin ortaklarından alacakları **yazılı beyan** ile durumu tespit etmelerinin yerinde olacağıdır.

Diğer taraftan, Nakdi sermaye artırımına katılan ortakların ellerindeki hisseleri daha sonra elden çıkarmış olmaları halinde, yeni hissedarın söz konusu hisselerin alımını nasıl finanse (borçla mı? / öz kaynakla mı?) ettiğinin indirimden yararlanmakta olan şirket açısından önemli olmaması gerektiği görüşündeyiz¹⁰.

İndirim uygulamasına ilişkin düzenlemenin yoruma en açık kısımlarından birisi, kredi kullanmak yahut borç almak suretiyle gerçekleştirilen sermaye artışlarına ilişkin kısımdır. Tebliğ’de yapılan açıklamaların, konuyla ilgili olarak tereddüt edilen hususları ortadan kaldırmadığı görüşündeyiz.

Diğer taraftan, ortakların kredi kullanarak / borç alarak yaptıkları nakit sermaye ödemelerine ilişkin sınırlama, söz konusu kredinin / borcun itfa edilmesiyle sona ermektedir. Söz konusu kredinin / borcun kısım kısım ödeme yapılarak kapatılması halinde, ödemesi yapılan tutarlar indirim uygulamasından yararlanacaktır.

Buna göre, yukarıdaki örnekte verilen Bayan (D) borcunun 500.000 TL’lik kısmını Mart 2016’da öderse, Mart 2016 döneminden itibaren Bayan (D)’nin gerçekleştirdiği 1.000.000 TL’lik nakit sermaye artırımının 500.000 TL tutarındaki kısmını faiz indirimini uygulamasına konu edilir.

¹⁰ 2016/026 no.lu DENET VERGİ SİRKÜLERİ, syf.8-9
DENET DUYURU
Sayı : 2016/035/8

4. İNDİRİM UYGULAMASINDA DİKKATE ALINACAK SÜRELER:

Nakdi sermaye artışı üzerinden, indirimden yararlanılan yıl için TCMB tarafından en son açıklanan ticari krediler faiz oranı dikkate alınarak, ilgili hesap döneminin sonuna kadar hesaplanan tutarın Bakanlar Kurulunca belirlenen orana isabet eden kısmı kurum kazancından indirilebilecektir.

Kurum Kazancında İndirilebilecek Tutar	=	Nakdi Sermaye Artışı	x	TCMB Ticari Krediler Faiz Oranı	x	İndirim Oranı	x	Süre
---	---	----------------------------	---	---------------------------------------	---	------------------	---	------

İndirim tutarı, nakdi sermayenin ödendiği ay kesri tam ay sayılmak suretiyle hesap döneminin kalan ay süresi kadar hesaplanır. Uygulamadan yararlanacak sermaye artışı tutarı, artırılan sermayenin ortaklarca şirketin **banka hesabına nakit olarak fiilen yatırılan kısmı ile sınırlıdır**. Nakit olarak şirketin **banka hesabına fiilen yatırılmayan** kısım, indirim tutarının hesaplanmasında dikkate alınmayacaktır.

Ayrıca, sermaye artırımına ilişkin kararın ticaret siciline **tescil edildiği tarihten önce** şirketin banka hesabına yatırılan kısmı için **tescil tarihi** esas alınarak indirimden yararlanılacaktır. **Tescil tarihinden sonra** şirketin banka hesabına yatırılan tutarlar için ise şirketin **banka hesabına yatırılma tarihi** esas alınarak indirim uygulanmalıdır.

Örnek 1: EGE A.Ş.'nin sermayesinin nakden arttırılmasına ilişkin olarak şirketin genel kurulu 20.06.2016 tarihinde karar almıştır. Sermaye artırım kararı 03.07.2016 tarihinde ticaret siciline tescil ettirilmiştir. Şirketin tek ortağı olan (A)'nın toplam taahhüt ettiği tutar 10.000.000 TL olup, 2.500.000 TL'si 23.06.2016 tarihinde, kalan bakiye olan 7.500.000 TL ise 05.08.2016 tarihinde şirketin banka hesabına yatırılmıştır.

Buna göre, 23.06.2016 tarihinde yatırılan 2.500.000 TL için 03.07.2016 tarihi (2016 Temmuz ayı), 05.08.2016 tarihinde yatırılan 7.500.000 TL için ise 05.08.2016 tarihi (2016 Ağustos ayı) esas alınarak indirimden yararlanılmalıdır.

Ticari kredi faiz oranının % 10, indirim oranının ise % 50 olduğu varsayımında; EGE A.Ş.'nin 2016 yılı kurum kazancından indirebileceği tutar şu şekilde hesaplanmıştır:

İndirim tutarı = Nakdi sermaye artışı x Ticari krediler faiz oranı x İndirim oranı x Süre

2.500.000 TL tutarı için:
= 2.500.000 x % 10 x % 50 x (6/12)
= 62.500 TL

7.500.000 TL tutarı için:
= 7.500.000 x % 10 x % 50 x (5/12)
= 156.250 TL

Buna göre, toplam 10.000.000 TL’lik nakit sermaye artırımını üzerinden hesaplanan ve kurum kazancının tespitinde dikkate alınacak toplam faiz indirim tutarı (62.500 + 156.250 =) 218.750 TL’dir.

Örnekte verilen sermaye artırımına ilişkin karar 2017 yılının Ocak ayında tescil edilseydi; nakit sermaye taahhüt borcu olarak Şirketin banka hesabına yatırılan tutarlar nedeniyle, 2016 yılında herhangi bir indirim hakkı olmayacaktı. Ancak, 2017 yılının Ocak ayından itibaren faiz indirimi uygulamasından faydalanılacaktı.

5. SERMAYE ARTIRIM KARARINDAN ÖNCE PEŞİNEN ÖDENEN SERMAYE ARTIRIM BEDELLERİ:

Uygulamada, sermaye artırımına ilişkin genel kurul / ortaklar kurulu kararı alınmadan önce, yapılacak sermaye artırımına konu tutarlar şirket ortaklarınca peşinen yatırılabilir. Bunun temel gerekçesi, şirketlerin ihtiyacı olduğu finansmanın bir an önce şirketlere aktarılmasıdır. Tebliğ’de bu türden bir ödemeye ilişkin herhangi bir açıklama yapılmamıştır.

Görüşümüz, sermaye artırımına ilişkin genel kurul / ortaklar kurulu kararı alınmadan önce ileride yapılacak sermaye artırımını için şirket ortakları tarafından peşinen ödenen tutarların indirim uygulamasına konu edilmesi gerektiği yönündedir. Ancak, indirim uygulamasından sermaye artırımının tescil edildiği tarihten itibaren başlanmalıdır.

Şirket ortaklarınca şirketin banka hesabına yatırılacak tutarlara konu açıklamada, ödemenin sermaye artırımına / ödemesine ilişkin olduğu açıkça belirtilmelidir. Örneğin “**Sermaye Artırım Bedeli / Sermaye Ödemesi**” şeklinde açıklamaların yapılması yerinde olacaktır. Artırım kararından önce yapılan peşin sermaye artırım bedelleri için **501 - Ödenmemiş Sermaye** hesabına alacak kaydının yapılmasının

mümkün ve uygun olduğu görüşündeyiz. Söz konusu hesaba yapılan kayıt, sermaye artırımının tescili ile birlikte kapatılmalıdır¹¹.

Örnek 2 : EGE A.Ş. faaliyette bulunduğu sektörde yaşanan daralmadan dolayı, finansal sıkıntı içindedir. Şirketin ortakları henüz sermaye artırımına ilişkin genel kurul kararı alınmadan, yapılacak sermaye artırımıyla ilgili olarak 10.000.000 TL tutarını 04.03.2016 tarihinde peşinen şirketin banka hesabına yatırmışlardır. 28.04.2016 tarihinde 20.000.000 TL tutarında nakit sermaye artırımına ilişkin genel kurul kararı alınmış olup, sermaye artırım kararı 05.05.2016 tarihinde tescil edilmiştir. Kalan 10.000.000 TL ise 01.05.2016 tarihinde şirketin banka hesabına yatırılmıştır. Yapılması gereken kayıtlar şu şekildedir:

04/03/2016		
102 - Banka	10.000.000	
		501 - Ödenmemiş Sermaye
10.000.000		
01.05.2016		
102 -Banka	10.000.000	
	501 - Ödenmemiş Sermaye	10.000.000
05/05/2016		
501 - Ödenmemiş Sermaye	20.000.000	
		500 -Sermaye
20.000.000		

¹¹ 2016/026 no.lu DENET VERGİ SİRKÜLERİ, syf.11
DENET DUYURU
Sayı : 2016/035/11

EGE A.Ş., sermaye artırımının tescil tarihi olan 05.05.2016'yı esas almak suretiyle 20.000.000 TL tutarındaki nakit sermaye artışı için indirimden yararlanmalıdır.

Diğer taraftan, sermaye artırımına ilişkin genel kurul / ortaklar kurulu kararı henüz alınmadan, peşinen sermaye ödemesinin yapılması durumunda, sermaye artırım kararının kısa bir süre içerisinde alınmasında fayda görmekteyiz. Ayrıca, bu bölümde belirtilen şekilde sermaye ödemesinin yapılmasıyla birlikte, şirketlerde söz konusu ödemenin mahiyeti hakkında yönetim kurulu / müdürler kurulu kararının alınmasında yarar görmekteyiz.

6. İNDİRİMDEN YARARLANILACAK HESAP DÖNEMLERİ:

Sermaye şirketleri gerçekleştirdikleri nakdi sermaye artışları üzerinden, nakdi sermaye artışının yapıldığı hesap döneminden itibaren başlamak üzere izleyen her bir hesap dönemi için ayrı ayrı indirim uygulamasından yararlanabileceklerdir. Dolayısıyla nakit karşılığı konulan sermaye işletmede kaldığı, bir diğer ifadeyle sermaye azaltımı yapılmadığı sürece, **sürekli nitelikte** bir indirim hakkı kazanılmaktadır.

Ayrıca, kazanç yetersizliği nedeniyle ilgili olduğu hesap dönemine ait matrahın tespitinde indirim konusu yapılamayan tutarlar, **herhangi bir endekslemeye tabi tutulmaksızın** izleyen hesap dönemlerine ilişkin matrahların tespitinde indirim konusu yapılabilecektir.

7. SERMAYE AZALTIMI:

İndirimden yararlanan sermaye şirketlerinin daha sonra sermaye azaltımı yapmaları halinde, nakdi sermaye artışının azaltılan sermaye tutarı kadarlık kısmı için sermaye azaltımına ilişkin kararın ticaret siciline tescil edildiği ayı **izleyen aydan itibaren** bu indirimden yararlanmaları mümkün bulunmamaktadır.

Örnek 3 : (E) A.Ş. 15 Ocak 2016 tarihinde sermayesinin 10.000.000 TL artırılmasına ilişkin olarak genel kurul kararı almış olup, aynı gün artırılan sermaye ortaklar tarafından şirketin banka hesabına yatırılmıştır. Söz konusu Karar 20 Ocak 2016 tarihinde tescil edilmiştir. 1 Eylül 2016 tarihinde ise sermayesinin 5.000.000 TL azaltılmasına karar verilmiş olup, söz konusu Karar 1 Ekim 2016 tarihinde tescil edilmiştir.

Ticari kredi faiz oranının % 10, indirim oranının ise % 50 olduğu varsayımında; (E) A.Ş.'nin 2016 yılı kurum kazancından indirebileceği tutar şu şekilde hesaplanmıştır:

10.000.000 TL için (Ocak 2016 - Ekim 2016 Dönemleri İçin)

İndirim tutarı = Nakdi sermaye artışı x Ticari krediler faiz oranı x İndirim oranı x Süre

$$= 10.000.000 \times \% 10 \times \% 50 \times (10 / 12)$$

$$= 416.667 \text{ TL}$$

5.000.000 TL için (Kasım 2016 - Aralık 2016 Dönemleri İçin)

İndirim tutarı = Nakdi sermaye artışı x Ticari krediler faiz oranı x İndirim oranı x Süre

$$= 5.000.000 \times \% 10 \times \% 50 \times (2 / 12)$$

$$= 41.667 \text{ TL}$$

Buna göre (E) A.Ş. 2016 hesap döneminde yararlanabileceği toplam indirim (416.667 + 41.667 =) **458.334 TL** tutarındadır.

Ayrıca, (E) A.Ş.'nin ilerleyen dönemlerde sermaye artırımına yahut azaltımına gitmediği durumda, indirim tutarı 5.000.000 TL'lik sermaye tutarı üzerinden hesaplanmalıdır.

Tebliğ'de, nakdi sermaye artışı yapılmadan **ÖNCE** sermaye şirketlerinin sermaye azaltımına gitmiş olmaları halinde, bu indirimin hesaplanmasında azaltılan sermaye tutarı kadarlık kısmın dikkate alınmayacağı belirtilmektedir.

Maliye Bakanlığı KVK'nın 10/1-ı maddesinde düzenlenen nakit sermaye artışlarında indirim uygulamasına ilişkin usulleri belirlemeye yetkilidir. Dolayısıyla, Maliye Bakanlığı'na tanınan yetkinin Tebliğ ile getirilen söz konusu kısıtlamayı yapmaya yeterli olmadığı, bu nedenle de iptale açık olduğu görüşündeyiz. Zira, Maliye Bakanlığı usule ilişkin bir belirleme yapmamış olup, doğrudan indirim hakkını kısıtlayan bir düzenleme getirmiştir.

Diğer taraftan söz konusu kısıtlamanın **eş zamanlı** yapılan sermaye azaltım / artırım işlemlerinde geçerli olması gerektiği görüşündeyiz. Örneğin sermaye kaybı nedeniyle veya kısmi bölünme nedeniyle sermaye azaltımına gidilmesi ve hemen akabinde sermaye artırımına gidilmesi halinde, söz konusu sınırlamanın uygulanması gerekir. Yine benzer şekilde, şirketlerin yapacakları eş zamanlı sermaye azaltım / artırım işlemini, indirim müessesinden faydalanmak için önce sermayeyi azaltıp, kısa bir süre sonra sermayeyi artırmaları durumunda anılan sınırlamanın geçerli olması gerekir.

Ancak, faaliyetlerde yaşanan daralma yahut esas sermayenin iş hacmine fazla gelmesi veya içinde bulunulan ekonomik ve finansal durum sebebiyle bir kısım sermayesinin atıl hale gelmesi yahut birikmiş zararlarının esas sermaye ile mahsup edilmesiyle, finansal tablolarının daha şeffaf ve sağlıklı bir görünümüne kavuşturulması amacıyla da şirketler sermaye azaltımına gidebilmektedirler. Bu şekilde sermayesini azaltan bir firmanın, ilerleyen yıllarda ihtiyacı nedeniyle sermayesini nakden arttırması durumunda, yukarıda belirtilen sınırlamaya tabi olmaması gerekir¹².

Sermaye azaltımıyla ilgili bir diğer husus ise, azaltımın vergisel boyutuyla ilgilidir. Gelir İdaresi Başkanlığı'nın son dönemde sermaye azaltımıyla ilgili olarak vermiş olduğu özgelgelerde; sermaye azaltımının şekline ve nedenine bakılmaksızın, **azaltılan sermayenin öncelikli olarak en fazla vergi alınmasını gerektiren unsurdan yapıldığı kabul edilmektedir**. Buna göre Gelir İdaresi Başkanlığı sermaye azaltımının sırasıyla; en fazla vergi alınmasını gerektiren, enflasyon düzeltmesi olumlu farklarından, gayrimenkul veya iştirak hissesi satış kazancına ait özel fonlardan, geçmiş yıl karlarından yapılmış olduğunu benimsemektedir. Şayet, belirtilen sermaye azaltımı vergi alınmasını gerektiren unsurların toplamından fazla ise, bu fazlalığın ortaklar tarafından nakden veya aynen konulan kısımdan karşılandığını kabul ederek, yalnızca bu kısım için vergileme yapılmayacağını belirtmektedir.

Ancak, Kurumlar Vergisi Kanununda ve Tebliğ'de yapılan açıklamalarda, ilerleyen dönemlerde sermaye azaltımının yapılması halinde, nakit sermaye artışı nedeniyle indirim uygulamasından faydalanılamayacağı hüküm altına alınarak, yapılan **sermaye azaltımının öncelikle daha önce nakit olarak konulan sermaye unsurlarından** yapıldığı kabul edilmektedir.

Dolayısıyla Gelir İdaresi Başkanlığı'nın son dönemde vermiş özgelgelerde yer alan; sermaye azaltımının yapılması durumunda, azaltılan sermayenin öncelikle en fazla vergi alınmasını gerektiren unsurlardan (enflasyon düzeltmesi olumlu farkları, özel fonlar, geçmiş yıllar karı vb.) yapılmış sayılacağı şeklindeki görüşün, Kurumlar Vergisi Kanununun 10'uncu maddesi ile Tebliğ'de yapılan açıklamalar dikkate alındığında, güncelliğini kaybettiği görüşündeyiz.

¹² 2016/026 no.lu DENET VERGİ SİRKÜLERİ, syf.13

DENET DUYURU

Sayı : 2016/035/14

Sermaye azaltımının vergisel sonuçlarına dair detaylı açıklamalar, Vergi Dünyası Dergisi'nin Ağustos 2015 sayısında yayımlanan “*Nakdi Sermaye Artışlarında Teşvik Uygulamasıyla İlgili Özellikli Hususlar*” başlıklı makalemizin “9. Sermaye Azaltımı” bölümünde detaylı olarak açıklanmıştır.

8. İNDİRİM UYGULAMASINA İLİŞKİN BAKANLAR KURULU KARARI:

Önceki bölümlerde açıklandığı üzere, Kurumlar Vergisi Kanununun 10 uncu maddesinin birinci fıkrasının (1) bendinin dördüncü paragrafı ile Bakanlar Kuruluna verilen yetki; 26/6/2015 tarihli ve 2015/7910 sayılı Bakanlar Kurulu Kararı ile kullanılmıştır. Tebliğ’de söz konusu Bakanlar Kurulu Kararının uygulanmasına ilişkin yapılan açıklamalar aşağıdaki gibidir.

8.1. İndirim Oranları:

Bakanlar Kurulu Kararında genel indirim oranı % 50 olarak belirlenmiş olup, durumlarına göre sermaye şirketleri bu orana aşağıdaki oranları eklemek suretiyle indirim uygulamasından yararlanabileceklerdir.

8.1.1. Payları Borsada İşlem Gören Halka Açık Sermaye Şirketleri:

Payları borsada işlem gören halka açık sermaye şirketlerinden, indirimden yararlanan **yılın son günü itibarıyla**, Merkezi Kayıt Kuruluşu A.Ş. nezdinde borsada işlem görebilir nitelikte pay olarak izlenen payların nominal tutarının ticaret siciline tescil edilmiş olan ödenmiş veya çıkarılmış sermayeye oranı;

- % 50 ve daha az olanlar için 25 puan (toplamda % 50 + % 25 = % 75),
- % 50’nin üzerinde olanlar için 50 puan (toplamda % 50 + % 50 = % 100),

İlave edilmek suretiyle uygulanacaktır.

Örnek 4: (A) A.Ş.’nin genel kurulu 06.08.2016 tarihinde 10.000.000 TL nakdi sermaye artırımını kararı almış; nakden taahhüt edilen sermayenin %25’i olan 2.500.000 TL ortaklarca 28.08.2016 tarihinde şirketin banka hesabına yatırılmıştır. Sermaye artırım kararı 15.09.2016 tarihinde ticaret siciline tescil ettirilmiş olup, sermaye taahhüdünün geri kalan kısmı olan 7.500.000 TL 2016 yılının Eylül ayında şirketin banka hesabına yatırılmıştır.

(A) A.Ş.'nin 31/12/2016 tarihi itibarıyla Merkezi Kayıt Kuruluşu A.Ş. nezdinde borsada işlem görebilir nitelikte pay olarak izlenen paylarının nominal tutarının çıkarılmış sermayesine oranı % 45 olup, 2016 yılı sonu itibarıyla TCMB tarafından açıklanan ticari krediler faiz oranı %10'dur.

Buna göre, (A) A.Ş.'nin gerçekleştirdiği nakdi sermaye artışı nedeniyle indirim uygulamasında dikkate alacağı indirim oranı, diğer şartların da sağlanması kaydıyla, $(\%50 + \%25) = \%75$ olacaktır.

İndirim tutarı = Nakdi sermaye artışı x Ticari krediler faiz oranı x İndirim oranı x Süre

$$= 10.000.000 \text{ TL} \times 0,10 \times 0,75 \times (4/12)$$

$$= 250.000 \text{ TL}$$

Diğer taraftan, ilerleyen yıllarda (A) A.Ş.'nin borsada işlem görebilir nitelikte pay olarak izlenen paylarının nominal tutarının çıkarılmış sermayesine oranının % 50'den fazla olması durumunda, söz konusu şartın sağlandığı hesap döneminden itibaren indirim oranı $(\%50 + \%50) = \%100$ olarak uygulanmalıdır.

8.1.2. Nakit Karşılığı Artırılan Sermayenin, Yatırım Teşvik Belgeli Yatırımlarda Kullanılması:

Nakdi olarak artırılan sermayenin, yatırım teşvik belgeli üretim ve sanayi tesisleri ile bu tesislere ait makine ve teçhizat yatırımlarında ve/veya bu tesislerin inşasına tahsis edilen arsa ve arazi yatırımlarında kullanılması durumunda, **yatırım teşvik belgesinde yer alan sabit yatırım tutarı ile sınırlı olmak üzere 25 puan ilave edilmek** suretiyle söz konusu indirim uygulanacaktır.

Örnek 5: (B) A.Ş.'nin borsada işlem gören paylarının nominal tutarının çıkarılmış sermayesine oranı % 55'tir. (B) A.Ş.'nin yetkili organı tarafından 15.08.2016 tarihinde 30.000.000 TL nakdi sermaye artırım kararı alınmış olup nakden taahhüt edilen sermayenin % 25'i olan 7.500.000 TL, 01.09.2016 tarihinde ortaklarca şirketin banka hesabına yatırılmıştır. Sermaye artırım kararı 15.09.2016 tarihinde ticaret siciline tescil ettirilmiş ve sermaye taahhüdünün geri kalan kısmı 2016 yılı Eylül ayının sonuna kadar ortaklarca şirketin banka hesabına yatırılmıştır. Diğer taraftan, (B) A.Ş. nakdi sermaye artırımından sağladığı bu kaynağın 11.000.000 TL'lik kısmını, aynı

yılın Eylül ayında 10.000.000 TL sabit yatırım tutarı içeren yatırım teşvik belgeli sanayi tesisi yatırımında kullanmıştır. 2016 yılı sonu itibarıyla TCMB tarafından açıklanan ticari krediler faiz oranı %10'dur.

Buna göre, (B) A.Ş.'nin borsada işlem gören paylarının nominal tutarının çıkarılmış sermayesine oranı % 5 olduğundan, indirim tutarının hesaplanmasında dikkate alacağı indirim oranı (%50 + %50=) % 100 olacaktır. Ayrıca, (B) A.Ş.'nin nakdi sermaye artırımının, yatırım teşvik belgeli sanayi tesisi yatırımında kullanılmış olan 11.000.000 TL'sinin 10.000.000 TL'lik kısmı sabit yatırım tutarına ilişkin olduğundan, bu tutarla sınırlı olmak üzere indirim oranı 25 puan ilave edilmek suretiyle (%50 + %50 + %25=) % 125 olarak uygulanmalıdır.

(B) A.Ş.'nin 2016 yılında yararlanabileceği indirim tutarı aşağıdaki gibi hesaplanmıştır.

Yatırım Teşvik Belgesi Yatırımında Kullanılan Nakit Sermaye Artırımı İçin İndirim Tutarı:

İndirim tutarı = Nakdi sermaye artışı x Ticari krediler faiz oranı x İndirim oranı x Süre

$$= 10.000.000 \text{ TL} \times \% 10 \times \% 125 \times (4/12)$$

$$= 416.667 \text{ TL}$$

Kalan 20.000.000 TL İçin İndirim Tutarı:

İndirim tutarı = Nakdi sermaye artışı x Ticari krediler faiz oranı x İndirim oranı x Süre

$$= 20.000.000 \text{ TL} \times \% 10 \times \% 100 \times (4/12)$$

$$= 666.667 \text{ TL}$$

Buna göre, (B) A.Ş.'nin 2016 hesap dönemine ilişkin kurumlar vergisi beyannamesinde indirim konusu yapabileceği toplam tutar (416.667 + 666.667 =) 1.083.334 TL'dir.

8.2. İndirim Uygulamasına İlişkin Sınırlamalar:

2015/7910 sayılı Bakanlar Kurulu Kararıyla indirim uygulamasına ilişkin olarak bazı sınırlamalar getirilmiştir. Tebliğ'de söz konusu sınırlamalara ilişkin yapılan açıklamalar ile anılan açıklamalara ilişkin görüşlerimiz şu şekildedir.

8.2.1. Gelirlerinin % 25'i Pasif Nitelikli Gelirlerden Oluşan Mükellefler İçin İndirim Oranı % 0 Olarak Uygulanacaktır:

Gelirlerinin **% 25 veya fazlası** şirket faaliyeti ile orantılı sermaye, organizasyon ve personel istihdamı suretiyle yürütülen ticarî, ziraî veya serbest meslek faaliyeti dışındaki faiz, kâr payı, kira, lisans ücreti, menkul kıymet satış geliri gibi pasif nitelikli gelirlerden oluşan sermaye şirketleri için indirim oranı **% 0** olarak uygulanacaktır. Söz konusu pasif nitelikli gelirlerin tespitinde, hesap dönemine ait gelir tablosundaki veriler dikkate alınmalıdır.

Diğer taraftan söz konusu tespit her yıl yeniden yapılarak, indirimden yararlanıp, yararlanılmayacağını belirlenmesi gerekir. Örneğin, 2016 yılında sermayesini nakit karşılığı artıran, fakat gelirlerinin % 25'i pasif nitelikteki gelirlerden oluşan bir şirket 2016 yılında indirimden yararlanamayacaktır. Ancak, 2017 yılında söz konusu şirketin pasif gelirlerinin oranı % 25'ten daha az olursa, indirimden yararlanması gerekir.

8.2.2. Aktif Toplamının % 50 veya Daha Fazlası Bağlı Menkul Kıymetler, Bağlı Ortaklıklar ve İştirak Paylarından Oluşması Halinde İndirim Oranı % 0 Olarak Uygulanacaktır:

Aktif toplamının % 50 veya daha fazlası bağlı menkul kıymetler¹³, bağlı ortaklıklar¹⁴ ve iştirak paylarından¹⁵ oluşan sermaye şirketleri

¹³ Tek Düzen Hesap Planı uyarınca; **240 - Bağlı Menkul Kıymetler Hesabı**, mali duran varlıklar grubu içerisinde yer alan, iştiraklerdeki sermaye payları hesabında aranan asgari yüzdeleri taşımadığı için iştirakler hesabında izlenemeyen, ancak uzun vadede elde tutulması amaçlanan hisse senetleri ile hisse senetleri dışında kalan ve uzun vadeli amaçlarla veya yasal zorunluluklarla veya paraya dönüşme niteliği kaybaldığı için elde tutulan menkul kıymetlerin izlendiği hesaptır.

¹⁴ Tek Düzen Hesap Planı uyarınca; **254 - Bağlı Ortaklıklar Hesabı**, mali duran varlıklar grubu içerisinde yer alan, işletmenin doğrudan veya dolaylı olarak **yüzde 50 oranından fazla** sermaye ya da oy hakkına veya en az bu oranda yönetim çoğunluğunu seçme hakkına sahip olduğu iştiraklerin sermaye paylarının izlendiği hesaptır. Bağlı ortaklığın sahipliğinin belirlenmesinde söz konusu kıstaslardan, yönetim çoğunluğunu seçme hakkı, esas alınır.

için indirilebilecek tutarın hesaplanmasında indirim oranı % 0 olarak uygulanacaktır.

Tebliğ’de verilen örnekte, % 50 oranının tespitinde **hesap döneminin son gününün** dikkate alınacağı belirtilmektedir. Buna göre muvazaalı durumlar hariç olmak üzere, yılın bazı dönemlerinde aktif toplamının % 50’sinden fazlası söz konusu kıymetlerden oluşan şirketlerin, hesap dönemi sonu itibarıyla söz konusu oran % 50’nin altında ise, herhangi bir sınırlamanın uygulanmaması gerekir.

Diğer taraftan, % 50 oranına ilişkin tespitin her yıl yeniden yapılarak, indirimden yararlanıp, yararlanılmayacağını belirlenmesi gerekir. Örneğin, 2016 yılında sermayesini nakit karşılığı artıran, fakat aktif toplamının % 50’sinden daha fazlası iştiraklerden oluşan bir şirket 2016 yılında indirimden yararlanamayacaktır. Ancak, 2017 yılında söz konusu şirketin aktif toplamının % 50’sinden daha azı bağlı menkul kıymetlerden oluşursa, indirimden yararlanması gerekir.

8.2.3. Nakdi Sermayenin Başka Şirketlere Sermaye Olarak Konulması yahut Borç Olarak Kullanılması Durumunda İndirim Oranı % 0 Olarak Uygulanacaktır:

Artırılan nakdi sermayenin başka şirketlere sermaye olarak konulan veya kredi olarak kullanılan kısmına tekabül eden tutarla sınırlı olmak üzere indirim oranı % 0 olarak uygulanacaktır.

Örnek 6: (D) A.Ş.’de 1 Mart 2016 tarihinde 20.000.000 TL tutarında nakdi sermaye artırım kararı alınmış olup, nakit karşılığı sermaye taahhüt borçlarının tamamı şirket ortakları tarafından 4 Mart 2016 tarihinde şirketin banka hesabına yatırılmıştır. Sermaye artışına ilişkin Karar ise 30 Mart 2016 tarihinde tescil edilmiştir. (D) A.Ş. tarafından söz konusu nakit sermaye artışının 10.000.000 TL’lik kısmını 15 Nisan 2016 tarihinde, yeni kurulan ve ortağı olduğu (F) A.Ş.’ye sermaye olarak konulmuştur. Ayrıca, nakit sermaye artışının 5.000.000 TL’lik

¹⁵ Tek Düzen Hesap Planı uyarınca; **242 - İştirakler Hesabı**, mali duran varlıklar grubu içerisinde yer alan, işletmenin, doğrudan veya dolaylı olarak diğer şirketlerin yönetimine ve ortaklık politikalarının belirlenmesine katılmak üzere edindiği hisse senetleri veya ortaklık paylarının izlendiği hesaptır. İştirakler hesabı, bir ortaklıktaki en fazla % 50 oranında olan sermaye payları veya oy haklarının izlenmesinde kullanılır. İştirak edilen ortaklıklarda iştirak ilişkisinden bahsedebilmek için sermaye payı dikkate alınmaksızın sahip olunan oy hakkı veya yönetime katılma hakkının en az % 10 oranında bulunması gerekir.

kısmı 25 Nisan 2016 tarihinde şirketin ortağı olduğu (K) A.Ş.'ye borç olarak vermiştir. (K) A.Ş. almış olduğu borcu 30 Kasım 2016 tarihinde Şirkete geri ödemiştir.

Buna göre, (D) A.Ş. yeni kurulan (F) A.Ş.'ye sermaye olarak koyduğu 10.000.000 TL tutarı için Nisan 2016 döneminden itibaren indirim uygulanmasından yararlanamayacaktır.

Ayrıca, (K) A.Ş.'ye kullandığı 5.000.000 TL'lik kısım için de, Nisan 2016 döneminden itibaren faiz indirimi hesaplanmayacaktır. Ancak, borç olarak verilen 5.000.000 TL tutarı 30 Kasım 2016 tarihinde tahsil edildiğinden, Kasım 2016 döneminden itibaren indirim uygulamasından yararlanılacaktır¹⁶.

8.2.4. Arsa ve Arazi Yatırımlarında İndirim Uygulaması % 0 Olarak Uygulanacaktır:

İlgili Bakanlar Kurulu Kararında belirtildiği üzere; arsa ve arazi yatırımı yapan sermaye şirketlerinde, arsa ve arazi yatırımına tekabül eden tutarla sınırlı olmak üzere indirim oranı %0 olarak uygulanmalıdır. Ancak, yukarıda da açıklandığı üzere, yatırım teşvik belgesi kapsamında yapılan arsa ve arazi yatırımlarında indirim oranı % 25 puan ilave edilmek suretiyle uygulanır.

Konuyla ilgili olarak Tebliğ'de verilen örnek şu şekildedir:

“Örnek: 11/1/2016 tarihinde 1.000.000 TL nakdi sermaye artırımında bulunan (M) A.Ş. 23/10/2017 tarihinde 800.000 TL bedelle bir arsa satın almıştır.

Buna göre, (M) A.Ş. şartların sağlanması kaydıyla 2016 hesap döneminde 12 ay olarak ve genel indirim oranı dikkate alınmak suretiyle indirim uygulamasından yararlanabilecektir. 2017 hesap döneminde 1.000.000 TL'lik nakdi sermaye artırımı dolayısıyla 10 ay genel indirim oranı dikkate alınacak, kalan 2 aylık sürede ise 23/10/2017 tarihinde arsa alımında kullanılan 800.000 TL tutarla sınırlı olmak üzere indirim oranı %0 olarak uygulanacaktır.”

¹⁶ Kısmen tahsil edilseydi, tahsil edilen tutarla sınırlı olmak üzere indirim uygulamasından yararlanılacaktı.

Tebliğ’de verilen örnekten, nakit karşılığı sermaye artışına konu kaynaklar doğrudan arsa veya arazi yatırımında kullanılsa, bir diğer ifadeyle arsa veya arazinin alımı farklı kaynaklar kullanılarak (örneğin banka kredisi) yapılırsa dahi, sadece arsa veya arazi satın alınması nedeniyle, arsa / arazi alımında kullanılan tutarla sınırlı olmak üzere indirim uygulamasından yararlanmanın mümkün olmadığı anlaşılmaktadır.

Bu görüşe katılmadığımızı belirtmek isteriz. Görüşümüz, nakit sermaye artışının **doğrudan** kullanıldığı arsa / arazi yatırımlarında indirimin geçerli olmaması gerektiği yönündedir. Şayet nakit sermaye artışı ile sağlanan kaynak doğrudan arsa / arazi yatırımlarında kullanılmıyor ise, indirimden yararlanılması gerektiği görüşündeyiz. Örneğin Payları borsada işlem görmeyen (M) A.Ş. yatırım teşvik belgesi kapsamında yapacağı makine ve teçhizat yatırımları nedeniyle 2016 yılının Mart ayında 20.000.000 TL tutarında nakit sermaye artış kararı almış, nakit sermaye artış tutarları aynı ay içerisinde ortaklar tarafından şirketin banka hesabına yatırılmıştır. Teşvik belgesindeki sabit yatırım 20.000.000 TL tutarındadır. Sermaye artışına ilişkin Karar 2016 yılının Nisan ayında tescil edilmiştir. (M) A.Ş. 2016 yılının Nisan ile Ekim aylarını kapsayan dönemde, nakit sermaye artış tutarı olan 20.000.000 TL’nin tamamını, yatırım teşvik belgesi kapsamındaki makine ve teçhizat alımlarında kullanmıştır. (M) A.Ş., 2020 yılının Mart ayında, 5 yıl vadeli kredi kullanılarak, 15.000.000 TL tutarında arsa satın almıştır.

(M) A.Ş.’nin nakit sermaye artışını yatırım teşvik belgesi kapsamındaki makine ve teçhizat alımında kullanmasıyla birlikte, yararlanabileceği indirim oranı 25 puan artırmak suretiyle (% 50 + % 25=) % 75 olarak uygulanacaktır. Söz konusu uygulamanın, 2020 yılının Mart ayına kadar devam edeceği şüphesizdir. Ancak, (M) A.Ş.’nin 2020 yılının Mart ayında kredi kullanarak, bir diğer ifadeyle nakit sermaye artışına konu kaynakları kullanmadan yaptığı 15.000.000 TL tutarındaki arsa alımı nedeniyle artık indirim uygulamasından yararlanamayacağının ileri sürülmesinin, hakkaniyete ve getirilen düzenlemeye uygun düşmediği görüşündeyiz.

Dolayısıyla Tebliğ’in tartışmaya açık en önemli noktalarından birisi; nakit sermaye artışına konu kaynaklarla hiçbir ilgisi bulunmayan arsa / arazi alımlarında, indirim uygulamasının kısıtlanması sorunudur.

Ayrıca Tebliğ’de yapılan açıklamanın mefhumu muhalifinden, arsa / arazi yatırımı yaptığı gerekçesiyle indirim hakkı kısıtlanan mükelleflerin, sonraki dönemlerde söz konusu arsayı / araziye yahut aktiflerinde farklı arsayı / araziye satmaları durumunda, daha önce getirilen kısıtlamanın artık mevcut olmayacağı sonucu çıkmaktadır.

8.2.5. 09.03.2015 - 01.07.2015 Tarihleri Arasında Sermaye Azaltımına Gidilmesi Halinde Azaltılan Sermaye Tutarına Tekabül Eden Tutarla Sınırlı Olmak Üzere İndirim Oranı % 0 Olarak Uygulanacaktır:

Bakanlar Kurulu Kararı uyarınca, 9.3.2015 tarihinden Kurumlar Vergisi Kanununun 10’uncu maddesinin birinci fıkrasının (1) bendinin yürürlüğe girdiği 1.7.2015 tarihine kadar olan dönemde, sermaye azaltımına gidilmiş olması halinde, azaltılan sermaye tutarına tekabül eden miktarla sınırlı olmak üzere indirilebilecek tutarın hesaplanmasında indirim oranı % 0 olarak uygulanacaktır.

Teşvik uygulamasına ilişkin Kanun teklifi 9.3.2015 tarihinde verilmiştir. Dolayısıyla, anılan tarih ile düzenlemenin yürürlüğe girdiği 1.7.2015 tarihe kadar olan dönemde, önce sermaye azaltıp, maddenin yürürlüğe girdiği tarihten sonra sermaye artırımı yapmış olan mükelleflere karşı, indirim uygulamasını kaldırmak suretiyle önlem aldığı anlaşılmaktadır.

Diğer taraftan, 9.3.2015 tarihinden önce sermaye azaltımına gitmiş olan mükellefler yönünden herhangi bir kısıtlama bulunmamaktadır. Örneğin, 31 Ağustos 2014 tarihinde sermaye azaltım kararı tescil edilmiş bir şirketin, 1.7.2015 tarihinden sonra nakit karşılığı sermaye artırımı yapması ve ilgili diğer şartları sağlaması halinde, herhangi bir kısıtlamaya tabi olmadan indirimden yararlanması gerekir.

9. İNDİRİMDEN YARARLANILACAK GEÇİCİ VERGİ DÖNEMİ:

Tebliğ’de indirim tutarının hesaplanmasında TCMB tarafından yararlanılan yıl için en son açıklanan ticari krediler faiz oranı dikkate alınacağından, geçici vergi dönemlerinden **sadece dördüncü geçici vergilendirme dönemi** itibarıyla indirimden yararlanılması gerektiği belirtilmiştir. Öte yandan, kazancın yetersiz olması nedeniyle ilgili hesap döneminde indirim konusu yapılamayan tutarlar, izleyen hesap dönemine ilişkin geçici vergilendirme dönemlerine ait geçici vergi matrahlarının tespitinde indirim konusu yapılabilecektir.

Kendilerine özel hesap dönemi tayin edilmiş olan sermaye şirketleri, şartların sağlanması kaydıyla, hesap dönemlerinin sona erdiği ay itibarıyla TCMB tarafından en son açıklanan ticari krediler faiz oranını dikkate alarak indirimden yararlanabileceklerdir.

10. İNDİRİME İLİŞKİN BELGELERİN VERGİ DAİRESİNE İBRAZİ:

İndirimden faydalanmak isteyen sermaye şirketlerinin, taahhüt edilen sermaye artırımını nakit olarak şirketin banka hesabına fiilen yatırıldığına ilişkin olarak bu işlemleri içeren ve ilgili banka şubesi tarafından onaylanmış **banka hesap özetini kağıt ortamında veya elektronik ortamda** ilgili dönem kurumlar vergisi beyannamesi verme süresi içerisinde kurumlar vergisi yönünden bağlı oldukları vergi dairesine ibraz etmeleri gerekmektedir.

Ayrıca, indirimden faydalanmak isteyen sermaye şirketlerinin, nakdi olarak artırdıkları sermaye ile indirimde konu edecekleri tutara ilişkin bilgileri, **kurumlar vergisi beyannamesi ekinde** bildirmeleri gerekmektedir.

11. SONUÇ:

1 Temmuz 2015 tarihinden itibaren yürürlüğe giren düzenleme ile birlikte sermaye şirketlerinin veya yeni kurulan sermaye şirketlerinde ödenmiş sermayenin nakit olarak karşılanan kısımları için teşvik uygulaması getirilmiştir.

Bakanlar Kuruluna, şirketlerin halka açıklık oranı, gelirlerinin niteliği, aktif yapısı vb. unsurlar dikkate alınarak, indirim oranını farklılaştırma konusunda yetki verilmiş olup, Bakanlar Kurulu bu yetkisini 2015/7910 sayılı Kararname ile kullanmıştır. Son olarak, nakdi sermaye artırımlarına teşvik getiren söz konusu düzenlemeye ilişkin olarak Maliye Bakanlığı'nca 1 Seri No.lu Kurumlar Vergisi Genel Tebliğinde Değişiklik Yapılmasına Dair Tebliğ (Seri No:9) yayımlanmıştır.

Tebliğ'de bilanço içi kalemlerin birbiri içinde mahsubu şeklinde gerçekleştirilen sermaye artışlarının, indirim uygulamasına konu edilmeyeceği belirtilmiştir. Tebliğ'de konuya ilişkin olarak net bir ifade kullanılmamakla birlikte, ortakların şirketten olan alacaklarının sermayeye dönüştürülmesi halinde, faiz indiriminin uygulanmayacağı sonucu çıkmaktadır. Ancak, bu görüşe katılmadığımızı ifade etmek isteriz. Zira, ortakların mal veya hizmet satışından kaynaklanan veya nakit olarak verdikleri alacaklarını sermayeye eklemeleri suretiyle gerçekleştirilen artışlar, şirketlerin söz konusu alacaklara konu ödeme yükümlülüklerini ortadan kaldırmaktadır. Dolayısıyla, şirketlerin finansman yapısını güçlendirmektedir. Getirilen indirim uygulamasının amacı sermaye şirketlerinin sermaye yapılarını güçlendirmektir. Ortak alacaklarının sermayeye ilavesi de doğrudan bu amaca hizmet etmektedir. Diğer taraftan, şirketin ortağına olan borcunu nakden

ödeyerek, bu nakdi ortağına aktarması ve bilahare yapılacak nakit sermaye artırımını ile bunun tekrar şirkete ödemesi haline indirim uygulamasının geçerli olması gerektiği görüşündeyiz.

İndirim uygulamasına ilişkin düzenlemenin yoruma en açık kısımlarından birisi ise, kredi kullanmak yahut borç almak suretiyle gerçekleştirilen sermaye artışlarına ilişkin kısımdır. Tebliğ’de yapılan açıklamaların, konuyla ilgili olarak tereddüt edilen hususları ortadan kaldırmadığı görüşündeyiz.

Uygulamada, sermaye artırımına ilişkin genel kurul / ortaklar kurulu kararı alınmadan önce, yapılacak sermaye artırımına konu tutarlar şirket ortaklarınca peşinen yatırılabilir. Bunun temel gerekçesi, şirketlerin ihtiyacı olduğu finansmanın bir an önce şirketlere aktarılmasıdır. Tebliğ’de bu türden bir ödemeye ilişkin herhangi bir açıklama yapılmamıştır. Görüşümüz, sermaye artırımına ilişkin genel kurul / ortaklar kurulu kararı alınmadan önce ileride yapılacak sermaye artırımını için şirket ortakları tarafından peşinen ödenen tutarların faiz indirimi uygulamasına konu edilmesi gerektiği yönündedir.

Tebliğ’de, nakdi sermaye artışı yapılmadan **önce** sermaye şirketlerinin sermaye azaltımına gitmiş olmaları halinde, bu indirimin hesaplanmasında azaltılan sermaye tutarı kadarlık kısmın dikkate alınmayacağı belirtilmektedir. Söz konusu kısıtlamanın **eş zamanlı** yapılan sermaye azaltım / artırım işlemlerinde geçerli olması gerektiği görüşündeyiz. Buna göre; sermayesini azaltan, ancak ilerleyen yıllarda tekrar artıran şirketler yönünden söz konusu kısıtlamanın geçerli olmaması gerektiği görüşündeyiz.

Diğer taraftan Tebliğ’de nakit karşılığı sermaye artışına konu kaynaklar doğrudan arsa veya arazi yatırımında kullanılsa da, bir diğer ifadeyle arsa veya arazinin alımı farklı kaynaklar kullanılarak (örneğin banka kredisi) yapılsa dahi, sadece arsa veya arazi satın alınması nedeniyle, arsa / arazi alımında kullanılan tutarla sınırlı olmak üzere indirim uygulamasından yararlanılmayacağı belirtilmektedir.

Görüşümüz, nakit sermaye artışının **doğrudan** kullanıldığı arsa / arazi yatırımlarında indirimin geçerli olmaması gerektiği yönündedir. Şayet nakit sermaye artışı ile sağlanan kaynak doğrudan arsa / arazi yatırımlarında kullanılmıyor ise, indirimden yararlanılması gerektiği görüşündeyiz.

2015 yılında TCMB tarafından en son açıklanan “*Bankalarca açılan TL cinsinden ticari kredilere uygulanan ağırlıklı yıllık ortalama faiz oranı*” % 14,65’tir. Buna göre, 2015 yılında hesaplanacak indirim tutarının tespitinde, % 14,65 oranındaki faiz oranının dikkate alınması gerekmektedir.

KAYNAKÇA

- 5520 sayılı Kurumlar Vergisi Kanunu
- 6102 sayılı Türk Ticaret Kanunu
- 6637 sayılı Bazı Kanun ve Kanun Hükmünde Kararnamelerde Değişiklik Yapılmasına Dair Kanun
- 26.06.2015 tarih ve 2015/7910 sayılı Bakanlar Kurulu Kararı
- 1 Seri No.lu Kurumlar Vergisi Genel Tebliğinde Değişiklik Yapılmasına Dair Tebliğ (Seri No:9)
- Muhasebe Sistemi Uygulama Genel Tebliğleri (Tek Düzen Hesap Planı)
- www.tcmb.gov.tr
- Gelir İdaresi Başkanlığının 23/05/2015 tarih ve 62030549-125[19-2014/2]-526 sayılı özelgesi,
- DENET VERGİ SİRKÜLERİ (Sirküler Tarih - No: 21.03.2016 - 2016/026)
- Mehmet Emek KURT, “*Nakdi Sermaye Artışlarında Teşvik Uygulamasıyla İlgili Özellikli Hususlar*”, Vergi Dünyası, Ağustos 2015, Sayı: 408

Saygılarımızla.